

Styrket samspil mellem de videregående uddannelser og fremtidens arbejdsmarked

- Mulighed for at tage en kandidatgrad på deltid med en fireårig uddannelsesperiode sideløbende med et fuldtidsarbejde

Indholdsfortegnelse:

Fremdriftsreform skal suppleres af yderligere justering af taxametersystemet	2
Forslag: Mulighed for at tage en kandidatgrad på deltid med en fireårig uddannelsesperiode sideløbende med et fuldtidsarbejde...	3
Case: Konkrete udfordringer med den nye fremdriftsreform i forhold til sammenhængen med arbejdsmarkedet (case revisorbranchen).....	6
Fakta om cand.merc.aud.-uddannelsen og revisorbranchen.....	8

FSR – danske revisorer
Kronprinsessegade 8
DK - 1306 København K

Telefon +45 3393 9191
fsr@fsr.dk
www.fsr.dk

CVR. 55 09 72 16
Danske Bank
Reg. 9541
Konto nr. 2500102295

En af de store udfordringer for det danske uddannelsessystem i dag er at levere den relevante arbejdskraft til erhvervslivet. Analyser fra Dansk Industri og Dansk Erhverv viser, at der på nogle områder uddannes for mange, som ikke kan finde et arbejde, mens der på andre områder uddannes for få til at dække fremtidens efterspørgsel. Produktivitetskommissionen og Kvalitetsudvalget har ligeledes peget på udfordringen med sammenhængen mellem universitetsuddannelserne og arbejdsmarkedet.

Denne udfordring løser hverken SU-reformen eller den indbyggede/tilknyttede fremdriftsreform. Faktisk svækker studiefremdriftsreformen i visse tilfælde mulighederne for et sammenhængende forløb fra kandidatuddannelse til ansættelse i private virksomheder.

Hele denne udvikling koster dyrt på den samfundsøkonomiske bundlinje.

Med baggrund i den model, som revisorbranchen igennem mange år har praktiseret med alle universiteterne, der udbyder cand.merc.aud.-uddannelsen, skitserer dette notat muligheden for nye løsninger og incitamenter til, hvordan der kan skabes en dynamisk overgang for flere studerende til jobs i virksomheder.

Trods økonomisk krise står kun 2 pct. af cand.merc.aud.'erne i dimittendledighedskøen. Til sammenligning er dimittendledigheden for øvrige erhvervsøkonomiske kandidater på godt 20 pct. De cand.merc.-aud-studerendes succes på arbejdsmarkedet hænger blandt andet sammen med, at mange kombinerer et fuldtidsarbejde i et revisionsfirma med studiet på universitetet – de evner derfor at kombinere teori og praksis og er efterfølgende fortsat ansat i stor stil i og uden for revisorbranchen. De studerende får løn fra revisionsfirmaerne under deres uddannelse og modtager ikke SU.

Konkret er forslaget, at etablere en fireårig deltids-kandidatuddannelse, målrettet personer, der er ansat i en fuldtidsstilling i en virksomhed. Denne nye form for uddannelse vil kræve, at der stilles særlige krav til de personer, der kan komme i betragtning til uddannelsen.

Grundlæggende går modellen ud på, at i stedet for at virksomheder betaler en studieafgift for, at studiet er tilpasset, så den studerende passer et fuldtidsarbejde sideløbende med studierne – som det er i dag – bliver uddannelsen gratis for virksomheder og studerende. Det kan ske ved, at deltidstaxameteret sidestilles med taxameteret for fuldtidsuddannelsen. Således vil taxameteret til universitetet samlet set for den fireårige deltids-kandidatuddannelse modsvarer taxameteret samlet set for den toårige heltids-kandidatuddannelse. Til gengæld for den sparede studieafgift og fleksibiliteten betaler virksomheden den studerendes løn, og der ydes ikke SU under uddannelsen.

Side 2

Ordningen skal være administrativ enkel og med meget få omkostninger for universiteterne for at sikre, at ordningen også kan fungere på uddannelsesretninger, hvor der er relativt få personer, der vil benytte muligheden for en fireårig deltids-kandidatuddannelse og/eller, at uddannelsen også kan udbydes på små uddannelsesretninger og på alle universiteter.

Overordnet set kan der opstilles et regnestykke, hvor udgiften til sparet SU opgøres i forhold til de meromkostninger, der vil være for staten i øgede taxameterudgifter ved at give fuldtidstaxameter frem for deltidstaxameter. Udgangspunktet skal være, at der ikke er øgede omkostninger for samfundet som helhed.

Forslaget er fuldt i tråd med de overvejelser, som Produktivitetskommissionen har præsenteret om, at der bør gives mulighed for at gennemføre kandidatuddannelser på deltid på samme vilkår, hvad angår egenbetaling og offentlig finansiering, som på fuldtidsuddannelser. Kvalitetsudvalget er nået til de samme konklusioner.

Fremdriftsreform skal suppleres af yderligere justering af taxametersystemet

Modellen med kombinationen af arbejde og uddannelse er kommet under pres på grund af studiefremdriftsreformen. Med reformen bliver alle studerende på universitetet forpligtet til at tilmelde sig fag og er samtidig automatisk tilmeldt eksamen uden mulighed for frmelding. Kravet er svarende til 60 ECTS per år.

De studerende, der ikke kan opfylde de nye krav, bliver henvist til en deltidsuddannelse, hvor der opkræves studieafgift. Universitetsloven giver nemlig allerede i dag mulighed for, at universiteterne opretter deres uddannelser som deltidsuddannelser,¹ men kravet er, at der sker brugerbetaling.² Der står intet direkte i

---

¹ Universitetsloven § 5, stk. 2

² Universitetsloven § 26, stk. 1

universitetsloven om, hvor stor brugerbetalingen må være, udover at det er delvis brugerbetaling, det vil sige betaling ud over det STÅ (taxametertilskud), som universitetet ydes via finansloven.

Virksomhederne og deres studerende bliver grundet studiefremdriftsreformen sendt over på en betalingsuddannelse for at opnå fleksibilitet. Det virker som en afgift for de virksomheder, der tager studerende ind på fuld arbejdstid, eller som ønsker at deres nuværende medarbejdere dygtiggør sig på universitetet. Men også en brugerbetaling som efter vores oplysninger langt vil overstige, hvad universiteterne i dag maksimalt kan modtage i taxametertilskud for en heltidsstuderende³. Det betyder, at universiteterne kan se det som en indtjeningsmodel fremover at udbyde et brugerbetalt deltidsstudie.

Side 3

For universiteterne har det eksisterende taxametersystem generelt en negativ økonomisk effekt i forhold til at få studerende i arbejde. Tager det mere end 2,3 år at få en kandidat færdig med uddannelsen, mister universitetet færdiggørelsesbonusen på kr. 15.200.

En brugerbetaling og et taxametersystem af denne karakter giver altså den paradoksale skævvridning, hvor tilknytning til arbejdsmarkedet stilles ringere end de studieretninger, hvor der ikke er tilknytning til arbejdsmarkedet.

Hvis der derfor ikke sker en justering eller nye initiativer i forhold til taxametersystemet og deltidsuddannelser, kan det blive endnu vanskeligere at skabe et effektivt samspil mellem de videregående uddannelser og arbejdsmarkedet.

Forslag: Mulighed for at tage en kandidatgrad på deltid med en fireårig uddannelsesperiode sideløbende med et fuldtidsarbejde

Vi foreslår et deltidsstudium uden eller med minimal brugerbetaling, der muliggør, at personer, der bidrager til samfundet med en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, kan tage sin kandidatuddannelse uden skelen til, om vedkommende skal sige sit job op og blive fuldtidsstuderende, eller skal have sin arbejdsgiver til at eller selv skal betale for hele eller dele af studiet.

Det nye deltidsstudium må ikke kunne benyttes som en mulighed for at undgå studiefremdriftsreformens formål med at nedbringe omkostningerne til SU og få de studerende i arbejde.

Deltidsstudiet skal have en varighed på maksimalt fire år.

Adgang til deltidsuddannelser skabes via universiteterne

Første skridt på vejen til at skabe adgang til deltidsuddannelser er at sikre, at universiteterne udbyder deres heltidsuddannelser på deltid.

---

³ Heltidstakst 1 kr. 45.000 pr. kandidatår, færdiggørelsesbonus takst 1 kr. 15.200 i alt maks. kr. 105.200. Deltidstakst 1 kr. 16.900.

Dette kan gøres ved:

- * At forpligte universiteterne til at visse uddannelser skal udbydes på deltid, eller
- * At skabe et incitament for universiteterne til udbyde deres uddannelser på deltid

Ved at forpligte universiteterne til som minimum at udbyde bestemte uddannelser på deltid sikres det, at det ikke kun er universiteter med stor volumen, der udbyder deltidsuddannelser, men også mindre universiteter eller universiteter med uddannelser, der er populære og erhvervsorienterede på landsplan.

Side 4

Der skabes et incitament for universiteterne til at udbyde kandidatuddannelser på deltid, såfremt det er omkostningsfrit og administrativt let for dem at optage de deltidsstuderende på studiet på samme hold som fuldtidsstuderende.

Deltidsstudier udbydes som en fireårig deltidskandidatuddannelse

Der skal på den fireårige deltidskandidatuddannelse, en erhvervs kandidat, være et krav om tilmelding til fag og eksamener svarende til 30 ECTS-point pr. studieår.

Ved at opstille ovenstående præmis for udbydelsen af et deltidsstudium sikres det, at der ikke er studerende på deltidsstudiet, der forlænger studietiden uhenigtsmæssigt. Endvidere vil det ved en sådan opbygning være muligt at udbyde ét studium og have både hel- og deltidsstuderende tilmeldt samme hold, hvilket gør det administrativt nemt at håndtere, og dermed gør det muligt at udbrede ordningen til så mange uddannelser som muligt.

Hvis det fremover kun er muligt at tage en kandidatuddannelse på fuldtid, vil flere studerende flytte til de store universitetsbyer. Dermed vil flere studerende flytte fra udkantsområderne, og de vil sandsynligvis ikke flytte tilbage og få et job i deres hjemby. Det er allerede i dag en udfordring at få færdiguddannede kandidater til at flytte fra de store byer og til udkantsområderne. Muligheden for deltidskandidatuddannelse, kombineret med fuldtidsjob kan derfor på sigt bidrage til en mindre affolkning af udkantsområderne.

Taxameteret for deltidstudier sidestilles med taxameteret på fuldtidsstudier

Der kan tilsvarende skabes et incitament for universiteterne eksempelvis ved at ligestille taxametertilskuddet for hel- og deltidsuddannelser. Dette kan kædes sammen med, at både hel- og deltidsstuderende skal kunne studere på samme hold. Dette hjælper også de mindre universiteter med færre studerende, hvor det ikke er muligt at oprette det samme studium særskilt for henholdsvis heltids- og deltidsstuderende. Ved at sidestille taxametertilskuddet for hel- og deltidsuddannelser bliver der kun ét taxameter pr. takstgruppe, og bestemmelsen om brugerbetaling for en deltidskandidatuddannelse på fire år skæres bort eller der sættes et loft for brugerbetaling.

Jobbonus til universiteterne i stedet for færdiggørelsesbonus på deltidskandidatuddannelsen

Universiteterne opnår i dag som bekendt kun en bonus, hvis de får de studerende igennem på normeret tid på 2,3 år. Der er intet incitament for universiteterne til at have studerende der har kombineret sin teori med praksis og har bidraget til samfundet ved at være i (fuldtids)job før, under og efter sit studium, hvilket har betydet længere studietid. Et parameter som bør vægte højt i forhold til kvalitets- og relevansdiskussionen.

Side 5

Det kan overvejes, at der for det fireårige forløb indføres en jobbonus til universiteterne, eksempelvis på samme niveau som færdiggørelsesbonusen pt. kr. 15.200 for takst 1. Jobbonusen udløses, når en studerende færdiggør sit studium inden for fire år og fortsat opfylder kriteriet om fuldtidsbeskæftigelse jf. nedenfor.

Krav om aktivt studiemiljø

Studerende, der ikke bor i universitetsbyerne, kan have vanskeligt ved at passe deres (fuldtids)job og deltage fysisk tilstedeværende i alle lektioner grundet fx transportmuligheder og -tid.

Et aktivt studiemiljø er et parameter, der bliver lagt vægt på af universiteterne. Det skal gøres muligt, at et aktivt studiemiljø ikke kun indbefatter fysisk tilstedeværelse til undervisningen og ved tilstedeværelse på universiteterne. Et aktivt studiemiljø bør i stedet indebære, at de studerende er nærværende og aktive i undervisningen på anden vis, eksempelvis ved at give mulighed for at følge studiet via webinar, livestreaming med mulighed for at chatte med underviseren mv. Et studiemiljø der matcher de digitale platforme som de unge er på i dag i forvejen. Dette vil give mulighed for at aktivt læringsmiljø og dermed et aktivt studiemiljø. Et aktivt studiemiljø behøver derfor ikke dreje sig om, hvor mange der deltager i fritidsaktiviteter på universitetets område.

Deltidsuddannelser øger skattegrundlaget og mindsker udgiften til offentlige ydelser

Personer, der kan optages på en deltidsuddannelse uden brugerbetaling, skal opfylde visse kriterier.

Kriterierne er opsat for at sikre, at det ikke er forbundet med meromkostninger for samfundet, at den studerende optages på studiet, og at der samtidig sikres en fremdrift i studierne, der er sammenlignelig med den tilsvarende heltidsuddannelse.

- * **Deltidsstuderende kan ikke modtage statens uddannelsesstøtte** jf. Bekendtgørelse af Lov om Statens Uddannelsesstøtte (SU-bekendtgørelsen). Hvis den studerende ansøger om og modtager SU, bliver den studerende omfattet af kravene til heltidsstuderende jf. uddannelsesbekendtgørelsens § 7 om krav til tilmelding af fag svarende til 60 ECTS-point pr. studieår.

- * **Deltidsstuderende skal have indgået et ansættelsesforhold** senest på studiestarttidspunktet, der er omfattet af Bekendtgørelse om Arbejdsmarkedets Tillægspensions definition på **fuldtidsbeskæftigede**.

Ved at indføre ovenstående som krav sikres det, at de deltidsstuderende ikke kan modtage offentlige ydelser i form af SU, og at de ved at være fuldtidsbeskæftigede bidrager til samfundet med betaling af kildeskat.

Det kan overvejes at tilknytte flere afgrænsende kriterier, der skal opfyldes af ansøgeren til et deltidsstudie uden brugerbetaling.

Side 6

Betydning af den nye kandidatuddannelse for eksisterende uddannelser med brugerbetaling?

Der er i dag en lang række af offentligt reguleret efter- og videreuddannelse, der er brugerfinansieret.

I revisorbranchen er det typisk HD-uddannelsen, der benyttes som videreuddannelse, idet HD-R er adgangsgivende til cand.merc.aud.-studiet, hvilket er den teoretiske del af uddannelsen til at blive godkendt revisor. En HD-uddannelse koster typisk ca. 100.000 kr., og studieafgiften betales i praksis af arbejdsgiveren. En fuld HD-uddannelse er sammenlignelig med bachelorniveauet for en fuldtidsuddannelse.

Derudover findes der en lang række af private uddannelsestilbud og private efter- og videreuddannelsestilbud.

Formålet med en ekstra måde at tænke kandidatuddannelser på er ikke, at alle uddannelser skal være skattefinansieret. Formålet er, at en kandidatuddannelse ikke skal være betinget af, at den skal tages på fuldtid, når alle konkluderer, at kombinationen af teori og praksis er til gavn for studierne, og at der ved deltidskandidater ikke uddannes til arbejdsløshed, i det kandidater har et fuldtidsarbejde i forvejen.

Det anbefales således, at det alene er de toårige fuldtids-kandidatuddannelser, der kan planlægges til at være fireårige deltids-kandidatuddannelser.

Case: Konkrete udfordringer med den nye fremdriftsreform i forhold til sammenhængen med arbejdsmarkedet (case revisorbranchen)

Målet med studiefremdriftsreformen og de dertil hørende ændringer af Universitetsloven var at få

- * omkostningerne til SU ned (besparelse/"effektivisering" på 2,2 mia. kr.)
- * de unge hurtigere igennem uddannelsessystemet, så de kan komme i arbejde, og beskæftigelsen dermed kan øges

Studiefremdriftsreformen fordrer, at alle studerende på universitetet fra september 2015 er forpligtet til at tilmelde sig fag og er automatisk tilmeldt eksamen og 1. omeksamen uden mulighed for framelding. Kravet er svarende til 60 ECTS per

år.

Kravet fjerner den fleksibilitet, der har været og er efterspurgt hos erhvervslivet og som i dag muliggør, at fx revisorstuderende kan have det lovkrævede praksisarbejde ved siden af kandidatstudiet.

Studiefremdriftsreformens forventede konsekvenser specifikt for revisorkandidatuddannelsen

Side 7

- * **Revisoruddannelsen et storbyfænomen i fremtiden.** Hvis det fremover kun er muligt at tage cand.merc.aud.-uddannelsen på fuld tid, vil flere studerende flytte til de store universitetsbyer. Dermed vil flere studerende flytte fra udkantsområderne, og de vil sandsynligvis ikke flytte tilbage og få et job i deres hjemby. Det er allerede i dag en udfordring at få revisorer til at flytte fra de store byer og til udkantsområderne.
- * **Flere på offentlige ydelser og færre skattekroner.** Flere fuldtidsstuderende betyder færre, der arbejder fuld tid som revisor sideløbende med deres studier. De vil derfor lægge færre skattekroner fremover, men kan til gengæld hæve SU og evt. andre offentlige ydelser.
- * **Uddannelsestiden forlænges.** For at blive statsautoriseret revisor er der et krav om tre års praktisk arbejde som revisor. Hvis det praktiske arbejde ikke længere kan tages sideløbende med studierne, skal det tages efterfølgende. Det vil sige at uddannelsestiden for dem, der skal være statsautoriserede revisorer forlænges, med mindre at arbejdsgiveren betaler for en brugerbetalt deltidsuddannelse, så fuldtidsarbejdet kan opretholdes.
- * **Færre færdige cand.merc.aud.'ere.** Hvis der etableres en betalingsuddannelse, vil de større revisionsvirksomheder, der er villige til i større eller mindre grad at betale for at uddanne deres medarbejdere, foretage en grundigere selektering af, hvem der skal have en cand.merc.aud., og hvem der ikke skal have en cand.merc.aud. De små og mellemstore revisionsvirksomheder vil i mange tilfælde ikke have mulighed for at betale for deres medarbejders uddannelse. Begge forhold trækker i retning af, at færre vil få en kandidatgrad.
- * **Flere uden en officiel uddannelse.** Specielt de større revisionsvirksomheder har tradition for interne kurser og egen uddannelse af deres medarbejdere. Dette vil for visse medarbejders vedkommende kunne komme til at træde i stedet for en universitetsuddannelse. Dette giver en større mængde af medarbejdere uden papir på deres uddannelse, og hvor deres kvalifikationer ikke kan dokumenteres og registreres på samme måde.

Fakta om cand.merc.aud.-uddannelsen og revisorbranchen

- * Knap 400 cand.merc.aud.'ere uddannes årligt. Godt halvdelen passer et arbejde og har karriere i en revisionsvirksomhed sideløbende med studiet
- * En forudsætning for at kunne praktisere kvalificeret som revisor er, at man har flere års praktisk erfaring - for at kunne blive uddannet statsautoriseret revisor kræver lovgivningen minimum tre års praktisk erfaring.
- * Ledighed for 2010-årgang på cand.merc.aud. er to procent. Ledigheden for øvrige erhvervsøkonomiske kandidater er på ca. 20 pct. og DJØF dimittendledigheden er pt. omkring 40 pct.
- * En cand.merc.aud. er 29,2 år, når han/hun færdiggør sin kandidat, imens aldersgennemsnittet for alle kandidater er 29,8 år (gennemsnit 2006-2011).
- * Det tager i gennemsnit 3,3 år at tage en cand.merc.aud., hvilket skyldes, at rigtig mange har arbejde ved siden af studiet. Gennemsnittet for generelt at afslutte en kandidatuddannelse er 3,1 år.
- * Hvert år uddannes ca. 100 - 150 som godkendte revisorer - alle med baggrund i en cand.merc.aud.